

A NAGYKAPOSI MAGYAR KÖZÖSSÉGI HÁZ KIADVÁNYA, 4. évfolyam, 4. szám, 2016. december 20.

Tisztelt Olvasók!

Márai Sándor írásával kívánunk áldott, békés karácsonyt minden kedves olvasónknak!

Köszönjük, hogy velünk voltak 2016-ban is és olvasták a lapunkban megjelenő írásokat, beszámolókat, cikkeket!

Márai Sándor: Négy évszak – December

Ez a hónap az ünnep. Mintha mindig harangoznanának, nagyon messze, a köd és a hó fátylai mögött.

Gyermekkorunkban e hónap első napján árkus papírra, kék és zöld ceruzával, karácsonyfát rajzoltunk, karácsonyfát, harmincegy ággal. Minden reggel, dobogó szívvel, megjelöltük, mintegy letöröltük e jelképes fa egyik ágát. Így közeledtünk az ünnep felé. E módszerrel sikerült a várakozás izgalmát csaknem elviselhetetlenné fokozni.

A hónap közepe felé, amint közeledett az ünnep, már állandóan lázas voltam, esténként félrebeszéltem, hideglelés dadogással meséltem dajkámnak vágyaimról. Mit is akartam? Gőzvasutat és jeglyukasztót, igazi színházat, páholyokkal, színésznőkkel, rivaldafénnyel, sőt valószínűleg kritikusokkal és azokkal a szabónőkkel is, akik megjelennek a főpróbákon, és rosszabbakat mondanak a darabról. Ezenfelül lengyel kabátkát akartam, továbbá Indiát, Amerikát, Ausztráliát és a Marsot. Mindezt persze selyempapírban,

angyalhajjal tetézve. Egyáltalán, gyermekkoromban mindig a világegyetemet akartam, az életet, amely egyszerre volt bicikli, kirándulás a Tátrába, anyám zongorázása a sötét társalgóban, bécsi szellet, almásrétes és diadal összes ellenségeim fölött. Most, hogy az ünnep közeledik, meglepetéssel észlelem, mintha még mindig várnék valamire. E napokban megesik, hogy elindulok az utcákon, megállok a kirakatok előtt, nézelődöm. Öngyújtó nem kell. Fényképezőgép, Victor Hugo összes művei, bőrben, zsebkés, melynek gyöngyház tokjában ötféle penge van, továbbá dugóhúzó, körömtisztító és pipaszurkáló is, nem kell. Semmiféle tárgy nem kell már, s ha jól meggondolom, lemondok Indiáról, Ausztráliáról és a Marsról is, ellenségeim cikkeit érdeklődéssel olvasom, s színházba lehetőleg egyáltalán nem járok.

Mégis, valamit várok még. Annyi karácsony múlt el, egészen sötétek, s aztán mások, csillogók, melegek és szagosak, annyi ünnep, s még mindig itt állok, a férfikor delén, öszülő fejjel, tele kötelezettséggel és ígérettel, melyeket az Angyal sem tudna

már beváltani; s még mindig várok valamire. Néha azt hiszem, a szeretetre várok. Valószínűleg csillapíthatatlan ez az éhség: aki egyszer belekóstolt, holtáig ízlelni szeretné. Közben már megtudtam, hogy szeretetet kapni nem lehet; mindig csak adni kell, ez a módja. Megtudtam azt is, hogy semmi nem nehezebb, mint a szeretet kifejezni. A költőknek nem sikerült, soha, a költőknek, akik az érzelmek és indulatok minden árnyalatát rögzíteni tudják szavaikban.

A szeretetnek nincs színfoka, mint a gyöngédességnek, nincs hőfoka, mint a szerelemnek. Tartalmát nem lehet szavakban közölni; ha kimondják, már hazugság. A szeretetben csak élni lehet, mint a fényben vagy a levegőben. Szerves lény talán nem is élhet másképp, csak a hőben, a fényben, a levegőben és a szeretetben.

Mindezt tudva, az egyre zavartabb és bizonyosabb tudásban, nem tehetek mást, mint sorra járni az üzleteket, s vásárolni öngyújtót, illatszert, nyakkendőt és jeglyukasztót, gőzvasutat és Victor Hugo összes műveit. Tudom, hogy mindez reménytelen. Mit csináljak? Az ember azt adja, amit tud.

Emlékmúzeumot és székelykaput avattak Nagykaposon

Ünnepi beszédet Potápi Árpád János, nemzetpolitikáért felelős államtitkár mondott

A nagykaposi Magyar Közösségi Házban Erdélyi János Emlékmúzeumot adtak át, valamint az Erdélyi János Alapiskola Összetartozás Székelykapuját is ünnepélyesen felavatták november 16-án. A rendezvény díszvendége, ünnepi szónoka Potápi Árpád János, nemzetpolitikáért felelős államtitkár volt.

Írta: Varga Tibor, Felvidék.ma, 2016.11.19.

A Nagykapos és Vidéke Társulás és az Erdélyi János Alapiskola rendezvénye a Magyar Közösségi Ház nagytermében kezdődött, ahol Gabri Rudolf, az intézmény vezetője üdvözölte az egybegyűlteket, elsősorban Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkárt, Haraszi Attilát, Magyarország kassai főkonzulját, illetve Pathó Mariannát, a nemzetpolitikai államtitkárság osztályvezetőjét. Az eseményen jelen voltak továbbá az MKP, a Via Nova és a Csemadok ve-

zetőségi tagjai, a környék polgármesterei, iskolaigazgatói, egyházi és civil vezetői is.

Ünnepi beszédében Potápi Árpád János kiemelte Ung vármegye szerepét, utalva a régióból származó azon személyiségekre, akik formálói voltak az egyetemes magyar történelemnek, illetve a helyi közösségi életnek, majd példaként a kaposi születésű Erdélyi János polihistor munkásságának jelentőségére mutatott rá. Az államtitkár mondandójában hangsúlyozta a szórványban, nyelvhatáron élő magyar közösségek támogatásának, megtartásának fontosságát, majd fontos eredményként értékelte, hogy Nagykapos a Felvidéken kiemelkedő teljesítményt nyújtott azzal, hogy a legutóbbi népszámlálás adatai szerint nőtt a magyarság aránya a településen. Potápi Árpád János külön gratulált Gabri Rudolfnak az általa vezetett intézményhez, illetve munkásságához, majd az Erdélyi János Emlékmúzeum átadása következett.

A magyar nemzetpolitikai államtitkárság támogatásával kiépített emlékmúzeumban azoknak a jeles személyiségeknek állítottak emléket, akik nagykaposi születésűek, vagy munkásságuk által kötődnek a városhoz. Megtalálható benne Erdélyi János néprajztudós, Mécs László papköltő, Skultéty Csaba újságíró, publicista, Herczegh Géza jogtudós, Erdélyi Zsuzsanna néprajztudós, illetve Géczi Lajos író, tanár hagyatéka is.

Az emlékmúzeum átadása után az ünneplő tömeg átvonult az Erdélyi János nevet viselő alapiskola alsó tagozatának épülete elé, ahol Potápi Árpád János felavatta az Összetartozás Székelykapuja nevű alkotást. A szalag elvágása előtt Kovács Adriana igazgatónő mondott beszédében köszönetét fejezte ki a Bethlen Gábor Alap támogatásának, ami nélkül a mű nem valósulhatott volna meg. Mint elhangzott, a kapu a kaposkelecsényi Bercsenyi Miklós Csemadok Alapszervezet idén ősszel megtartott hagyományos faragótáborában készült az iskola részére, és azért is jelképezi a nemzeti összetartozást, mert évről-évre székelyföldi, kárpátaljai és felvidéki mesterek vezetik a tábor foglalkozásait.

Az átadóünnepség során a magyar államtitkár kiemelte a faragótábor jelentőségét, majd örömet fejezte ki, hogy ezentúl a nemzeti jelképekkel díszített székelykapu alatt haladhatnak át a nagykaposi kisdíjak iskolába menet, rámutatva, hogy hasonló alkotások Székelyföldön kívül a Kárpát-medence és a világ számos pontján a magyar-magyar összetartozást, a nemzeti kötődést fejezik ki.

A székelykapu átadása után az államtitkár és kísérete megtekintette az alapiskola épületét. Az ünnepségen közreműködött az Erdélyi János Vegyeskar, a nagykaposi magyar óvoda tánccsoportja, illetve az Erdélyi János alapiskola diákjai.

Egy napra a népdaloké volt a főszerep Nagykaposon

Beszámoló az Erdélyi János Népdalgáláról
Nagykapos, 2016. november 22.

Sikeresen megvalósult az Erdélyi János Emlékév záró rendezvénye, a Kárpát-medence alapiskolás tanulói számára meghirdetett Erdélyi János Népdalgála. A Nemzetstratégiai Kutatóintézet, a Nagykapos és Vidéke Társulás és az Erdélyi János Alapiskola szervezésében megvalósuló rendezvénynek köszönhetően Nagykapos egy napra a magyar népdal városa lett.

A helyi városháza november 22-én népviseletbe öltözött gyerekektől volt hangos, akik az Erdélyi János Népdalgálán tájegységükre jellemző népdalokkal szórakoztatták a lelkes közönséget, egymást, valamint a szakmai bírálóbizottságot. A Népdalgálát Gabri Rudolf, a Nagykapos és Vidéke Társulás elnöke nyitotta meg. Hangsúlyozta, hogy a produkciók sikerén túl sokkal fontosabb a közös élmény és a közös éneklés, amit a gyerekek a népdalokon keresztül közvetítenek.

A rendezvénynek közel 50 fellépője volt, a kis énekesek egyénileg és csoportosan is bemutatkoztak. Gyönyörű népdalo-

kat hoztak Magyarországról, Kárpátaljáról és Kelet-Felvidékről. Műsorukat a választott dalok alapján a magyar népmesékből kivetített illusztrációk díszítették. A népdalgáláról nem hiányozhatott a közös daltanulás sem, a résztvevők egy szirénfalvi népdallal ismerkedhettek meg és vihették azt tovább magukkal.

További kultúrműsort Horti Réka, a Petőfi-program ösztöndíjasa és Szilvási Tibor, Ung-vidéki zenész biztosítottak - harmonikával kísért népdalokat hallhattunk tőlük, valamint bemutatkozott az Erdélyi János Alapiskola idén alakult néptánccsoportja is.

A rendezvény fellépőit Balogh Malvin, az Erdélyi János Vegyeskar karnagya és a Csemadok közművelődési-díjasa értékelte. A résztvevők különféle ajándéktárgyakban, a különdíjasok pedig kézműves kerámia ajándékban részesültek a népdalgálán való „derekas helytállásért”.

Vályi Edit

UNG-VIDÉKIEK A GULÁGON - REGIONÁLIS ÉS HELYTÖRTÉNETI KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ISMERTETÉSE

2016. október 28-án a nagykaposi Magyar Közösségi Házban került bemutatásra először az az ungv-vidéki civil lakosság elhurcolásával foglalkozó kutatási anyag, amelyet a szervezet munkatársai a Szovjetunióba elhurcolt politikai foglyok és kényszermunkások emlékére keretében készítettek.

Kutatásunk azzal a céllal készült, hogy az utolsó előtti pillanatban megőrizzük Ung-vidék múltjának e szeletét és közérthető formában, alapvető ismereteket is közölve mutassuk be, különösen a fiatal generáció számára, akik már nem hallhatják szüleik, nagyszüleik történeteit, nem kötődnek hozzá személyes élményen keresztül.

2016 májusa és szeptembere között mélyinterjú alapuló kutatást végeztünk a kelet-szlovákiai Ung-vidéken. Összesen 15 település, névszerint Abara, Bés, Budaháza, Csicsér, Dobóruszka, Iske, Kaposkelecsény, Kisráska, Mátyócvajkóc, Mokcsamogyorós, Nagykapos, Nagyráska, Nagyszelmenc, Veskóc és Vaján megfelelő személyeit kerestük fel kérdéseinkkel. Ők segítettek az 1944-es elhurcolások és a „málenkij robot” időszakának alaposabb megismerésében, illetve pontosították a községből elhurcoltak névjegyzékét. Beszélünk polgármesterekkel, a községi hivatal dolgozóival, tiszteletesekkel, a települések olyan idősebb lakosaival, akik még koruknál fogva emlékeznek a történésekre.

Tanulmányunkban a beszélgetések során elhangzottakon túl rögzítettük a régióra vonatkozóan a legfontosabb ismereteket a „málenkij robotról”, egy rövid áttekintést nyújtottunk a történelmi eseményekről, leírtuk a lágerek világát, majd

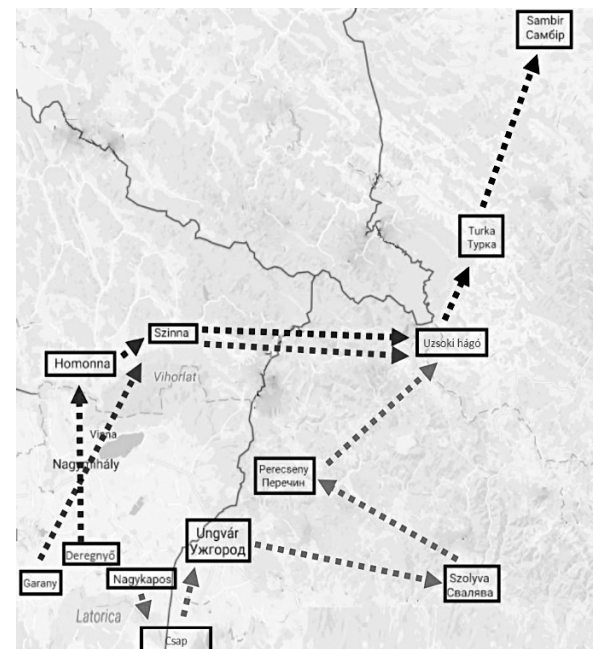
számba vettük az Ung-vidéket ért személyi veszteségeket és a soha vissza nem térők emlékezetére állított alkotásokat.

Legfontosabb eredményeink:

1. Az elkészített beszélgetések, valamint Géczy Lajos Civilek hadifogságban c. könyve alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy az elhurcolások útvonalai és annak állomásai az Ung-vidéken nem volt egységes. 3 fő útvonalat sikerült azonosítanunk, melyeken elvitték a régió egyes településeiről összegyűjtött elhurcoltakat:

2. Kutatásunk során tanúi lehettünk annak, hogy a fellelt irodalom különböző számadatokat közöl a mai Szlovákia területéről elhurcoltakra vonatkozóan. Ezért összehasonlítottuk a saját, Géczy Lajos és Dobos Ferenc kutatásainak eredményeit, valamint a Szlovákiai politikai foglyok konföderációjának a volt Szovjetunióba erőszakkal elhurcoltak részlege által összegyűjtött adatokat. Több esetben is sikerült az egyes településekre lebontva a számadatokat és a névjegyzéket korrigálni a felállított emléktáblákon szereplő nevek, valamint adatközlőink elmondása alapján az elhurcoltak, a fogságban elhunytak és a fogságból hazatértek esetében.

3. Végezetül szeretnénk az általunk végzett kutatás sikereként kiemelni, hogy még két túlélővel

Jelmagyarázat:

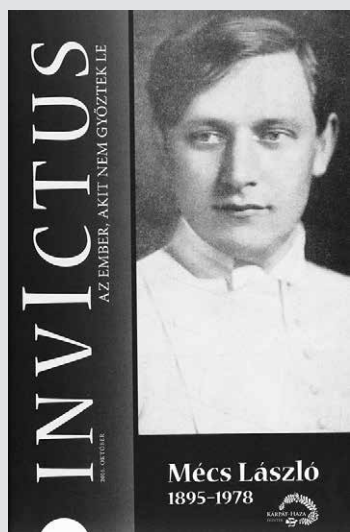
— 1. útvonal — 2. útvonal — 3. útvonal

– Gilányi Jánossal Nagyszelmencből és Fekete Gézával Bés községből - személyesen is sikerült beszélgetést készítenünk, akik visszaemlékezéseik révén hiteles leírást tudtak nekünk nyújtani a szovjet fogság mindennapjairól.

A kutatási anyag azóta november 18-án, bemutatásra került a „HADIFOGSÁG, GULÁG, MÁLENKIJ ROBOT. Kárpát-medencei magyarok és németek a Szovjetunió hadifogly- és kényszermunkatáborában” c. konferencián, Beregszászon.

Lakatos Denisza, Vályi Edit

Megjelent a *Mécs László* életét összefoglaló kiadvány

Novemberben jelent meg a Kárpát-haza Füzetek INVICTUS sorozatának következő kiadványa, mely a Nagykapos és Vidéke Társulás által kezdeményezett és a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által felkariolt Mécs László Emlékév összefoglalóját tartalmazza.

A szerzők között szerepel Popély Gyula egyetemi tanár, Skultéty Csaba újságíró, rádióriporter, Mécs László keresztfia, Kara Anna rendtörténelmi kutató, Hegedűs Imre János irodalomtörténész, Bárczi

Zsófia dékán, egyetemi docens és Fráter Olivér történész.

A kiadvány Mécs László papköltő emlékezetét őrzi, benne életútjának és munkásságának bemutatásával, korabeli fényképekkel és Mécs-versekkel. Törzssanyagát a papköltő születésének 120. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékévk keretében 2015. szeptember 26-án, Nagykaposon megvalósuló Mécs László Konferencia anyaga alkotja, ezenkívül pedig betekintést enged az emlékévk Hernádszentivánon, Oroszlányban, Nagykaposon és Pannonhalmán megvalósult rendezvényeibe.

A kiadvány elérhető és megtekinthető intézményünk Erdélyi János Emlékmúzeumban.

HOGYAN MŰKÖDIK? BEMUTATKOZIK A SZÖVŐKÖR

Kikapcsolódás, jó hangulat és közös alkotás – talán ezekkel a szavakkal lehetne jellemezni a nagykaposi Magyar Közösségi Házban működő szövőkört, mely immár harmadszor kelt életre. Azt, hogy hogyan is indult el ez a kezdeményezés és milyen eredmények születtek a következőkben ismertetjük.

2014. januárjától több mint másfél éven keresztül a Nagykapos és Vidéke Társulás a „Kompetenciaközpontok határon átnyúló együttműködése” című négyoldalú határon átnyúló pályázat megvalósításában vett részt. A cél többek között az volt, hogy kompetencia fejlesztésre alkalmas gyakorlati helyek alakuljanak ki a magyarországi, szlovákiai, romániai és ukrainai székhellyel működő partnerszervezeteknél, ahol elméleti és gyakorlati oktatásokat valósítottak meg Alapkompetencia, Rongyszőnyeg szövése és Falusi vendéglátás képzések keretén belül. Ennek kapcsán 20 szövőállvány került beszerzésre és létrejött a rongyszőnyeg szövő műhely. A képzés

elméleti és gyakorlati oktatója Üveges Judit volt, akinek köszönhetően a képzésben résztvevő 20 fő tanúsítványt is szerzett.

A képzésen résztvevők továbbá a képzés lehetőségéről később értesülők és azok, akik a Hagyományos Csemegek napokon találkoztak a rongyszőnyeg bemutatásával, lelkesen számoltak be arról, hogyan szőttek a nagyszülőknél vagy dédszüleknél a konyhákban felállított szövőszekeken. Az ő lelkesedésük és felbuzdulásuk indokolta, hogy 2015 őszétől valamint folytatásként idén őszől a Szlovák Köztársaság Kormányhivatalától elnyert két támogatás keretén belül a Társulás működtetni tudta a műhelyt szövőkör néven. Ennek köszönhetően az érdeklődők heti két alkalommal térítésmentesen használják a szövőállványokat és a rendelkezésre álló anyagokat.

Bízunk benne, hogy ez a lelkes kis csapat tovább viszi azt a hagyományt, amelyet örököltünk.

Lakatos Denisza

Erdélyi János Emlékmúzeum átadási ünnepség

Erdélyi János Népdalgála

Karácsonyi ajándékcsomag a magyarul beszélő óvodásoknak

Idén decemberben is számíthatnak a Rákóczi Szövetség ajándékaira az Ung-vidéki magyar óvodások.

A Rákóczi Szövetség együttműködve a Felvidéken működő Város és Vidéke Célalappal, illetve a magyar iskolákkal és óvodákkal, immár 2004 óta valósítja meg a Felvidéki Beiratkozási Programot azzal a céllal, hogy minél több magyar család vállalja gyermeke magyar is-

kolába és óvodába iratását.

A Beiratkozási Program két fő eleme a karácsonyi ajándékcsomagok kiosztása az óvodásoknak és a rendszerint ősszel megvalósuló ösztöndíjtadás a magyar iskolák első osztályos tanulói számára. Ajándékcsomagot Felvidék szerte több mint 13 ezer magyarul beszélő óvodáskorú kap. A csomag része egy szülőkhöz szóló levél a magyar iskolaválasztás érveivel

együtt. Ebben a levélben tesz ígéretet a Szövetség arra, hogy amennyiben a szülők vállalják gyermekük magyar iskolába iratását, számíthatnak az iskolakezdést követően a Rákóczi Szövetség beiratkozási ösztöndíjára, ami a magyar civil társadalom és önkormányzatok adományain alapszik. Ung-vidéken mintegy 364 magyarul beszélő óvodáskorú gyerek részesülhet a 2016-os évben a Rákóczi Szö-

vetség karácsonyi ajándékában. Az ajándékcsomagokat december elején a Nagykapos és Vidéke Társulás munkatársai és önkéntesei juttatták el a régió óvodáiba. Nagykaposon a csomagok ünnepélyes átadására december 9-én, a Városháza nagytermében került sor a Görömbő Kompanya társulat interaktív mesébe szőtt táncainak kíséretében.

Vályi Edit

Utazás a Latorca mentén

2016. november végén a Rákóczi Szövetség támogatásával, a Kaposkelecsényi Bercsényi Miklós Csevadok Alapszervezet és a Nagykapos és Vidéke Társulás szervezésében indult kárpátaljai honismereti kirándulásra az érdeklődők kis csoportja. A két napos útitervben a Vereckei-hágó, Szolyva, az Árpád vonal bunkerei, Munkács és Ungvár szerepelt.

Vezetőnkkel, Popovics Bélával Munkács szélén való találkozás után azonnal a hágó felé vettük utunkat. Útközben megtekintettük a híres Árpád vonal egyik felszíni bunkerét. A fák között elrejtett betonlétesítmény falaira már lekopó festékek fújta rávalaki valamikor: „Áldjon vagy verjen sors keze, Itt élned, halnod kell!” A bunkerekben és a köztük húzódo árkokban valóban eszerint teltek a frontkatonák mindennapjai a Kárpátokban húzódo védelmi vonalon, amit a szovjet hadsereg képtelen volt

áttörni, így csak a román átállás után juthatott túl rajta.

Az idő kedvezett a Vereckei-hágóra kaptatóknak, napfényes, tiszta időben nézhettünk körbe a négy vármegyére, amelyekből Kárpátalját, mint területi egységet megalkották: Ung, Ugocsa, Bereg és Máramaros vidékeire. A vereckei emlékműnél megzengett Kondás Sándor tárogatója, majd az énekhangok is csatlakoztak hozzá. Ennek a kiránduló csapatnak a szájából így hangzott el a Honfoglalás emlékművénel a magyarok himnusza, ki tudja, hanyaggyára, ugyanolyan megrendültséggel.

Utunkat a Latorca mentén folytattuk, a Vereckei-szoroson keresztül, ahogyan Árpád vezér serege is vonulhatott a Kárpát-medence belseje felé. Érdekes volt látni, hogyan folyik születésétől csak pár kilométerre, a hegyek között a mi folyónk is.

Szolyvára menet a szoroshoz érve

újra az Árpád vonal fontos szakaszához érkeztünk. Ezen az első szakaszon francia mintára föld alatti bunkerrendszer kiépítésébe kezdtek, ám látva annak hátrányait, a védvonal többi szakaszán már a korábban megtekintett felszíni védekezés mellett döntött a magyar hadsereg vezetése. Szerencsénk volt a földalatti bunkerrendszer feltárt részeibe is bepillantást nyerni. Popovics Bélától megtudhattuk, itt nem csak a vízelvezetés, szellőzés, a vízelvezetés, az élelmezés és a lehető legjobb orvosi felszereltség volt biztosítva, de a katonák hangszigetelt teremben pihenhettek. A lezárt bunkerben akár hónapokig minden gond nélkül élhettek volna a katonák. Az orvosi teremben nem csak a gyógyszertár és az alapvető ellátás volt elérhető, de operációs helyiség is rendelkezésre állt a komolyabb beavatkozások elvégzéséhez.

A szolyvai emlékparkba már sötétben érkeztünk, ám a Kárpátaljáról háromnapos munkára hurcoltak emlékhelyén mind hosszan olvastuk a megtaláltak, beazonosítottak neveit. Sokan emlékeztek közben saját elhurcoltjaikra, akinek annyi volt a bűnük, hogy magyarnak vagy németnek születtek, és akik soha, vagy csak nagy sokára, hosszú szenvedések után tértek haza.

A Munkácsra töltött éjszaka után, Advent első vasárnapján ki-ki a maga felekezete szerinti istentiszteleti szertartáson vett részt, ami után a Rákóczi kastély udvarán egyesült újra a csapat. November 27-én a kastély udvarán a Málénkij robotra hurcoltakért tartott megemlékezésen vettünk

részt. A hűvös, ködös időben, zuhogó esőben itt német, magyar, ukrán, ruszin együtt ázott, de nem törődött vele, mert együtt emlékezett.

Amilyen kegyes volt az idő szombat, olyan vámot vett vasárnap. A munkácsi vár tornya a várhegy aljából épp csak átsejlett a ködön. Felérve vezetőnk segítségével megismerkedhettünk a vár felépítésével és megtekinthettük Kazinczy börtönének ablakát. Popovics Béla vezetésével bejártuk a vár termeit. Kiemelkedően szép volt a nemrégiben kialakított Kazinczy-terem is, amely nem a valaha volt börtöncella helyén áll, hanem a vár másik részén, de sokkal méltóbb környezetet biztosítva az emlékezésre.

Sajnos az Ungváron tervezett séta már nem fért bele a vasárnapi programba, de úgy gondolom, senkinek nem maradt hiányérzete, mert az egykor bevehetetlen, a magyar szabadságot jelképező, majd éppen ezért börtönné alakított vár, Zrínyi Ilona és a régiókhöz is kötődő II. Rákóczi Ferenc egykori otthona méltón zárta le rövid kárpátaljai utunkat.

Köszönet a Rákóczi Szövetségnek, akik támogatásával a határ által kettévágott régióink másik részét is megismertető út megvalósulhatott, a Nagykapos és Vidéke Társulásnak és Varga Tibornak, akik az utat megszervezték és a csoportot összefogva megvalósították! Szívvel remélem, lesz még alkalom azokat a kincseket is felfedezni, amelyekre ez alatt a rövid két nap alatt nem volt alkalom.

Horti Réka, a Petőfi Sándor Program ösztöndíjasa

Mangalicatenyésztők nemzetközi fóruma zajlott Nagykaposon

A Kárpát-medencei agrárhálózat-fejlesztési fórunsorozat részeként mangalica tenyésztéssel kapcsolatos nemzetközi szakmai nap valósult meg december 1-én a nagykaposi Magyar Közösségi Házban. A rendezvény szervezői a Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete (MOE) és a felvidéki Nagykapos és Vidéke Társulás, szakmai támogatója a Nemzetstratégiai Kutatóintézet voltak.

A fórum elsődleges célja a mangalicatenyésztés magyarországi és felvidéki gyakorlatának bemutatása volt mind a nagygazdálkodók, mind pedig a kisgazdálkodók, háztáji tenyésztők esetében, továbbá a nemzetközi lehetőségek és kihívások feltárása, a tenyésztők nemzetközi integrációjának előkészítése. A felsoroltakon túl az előadások kitértek a mangalicatenyésztés szerepének és lehetőségei-

nek bemutatására, az őshonos állatfajta fenntartásában szerepet játszó kormányzati eszközökre, valamint a mangalicatenyésztéssel járó törzskönyvezési és tenyésztési feladatokra. A szakmai nap előadói Tóth Péter, a Mangalicatenyésztők Országos Egyesületének elnöke, Módli Béla (Földművelésügyi Minisztérium), valamint Papp Csaba tenyésztésvezető (MOE) voltak, a régióban jelenleg fennálló helyzetet Kovács László, a MATEX mezőgazdasági vállalat

igazgatója és Ilko Zsolt, mangalicatenyésztő mutatták be.

A fórumon a magyarországi döntéshozók, szakmai partnerszervezetek és háttérintézmények, a felvidéki mangalicatenyésztők és a tenyésztés iránt érdeklődő gazdálkodók vettek részt. A találkozó a szakmai előadások meghallgatásán túl lehetőséget teremtett az érdemi szakmai konzultációra és további együttműködések kialakítására.

Vályi Edit

Rólunk írták ...

Hősök, szentek, példaképek Dobóruszkán

Újabb felvidéki állomására érkezett a Márton Áron-émlékév vándorkiállítása. Ezúttal a keleti szélen, az egykori egri várvédő hős kapitány és Erdély vajdája szűkebb pátriájában, Dobóruszkán került sor a rendezvényre.

Írta: Okos Márton
Felvidék.ma, 2016.11.20.

A megemlékezés abban a templomban volt, melyet a Szent Kereszt Felmagasztalására a Dobó család építtet 1500 körül és ma Dobó István sírjának is helyet ad. Mai kéthajós változatát a századfordulón nyerte el Pásztor Ferenc plébánossága alatt.

A rendezvény kezdetén a fent említett templomban Weiszer Attila helyi plébános üdvözölte a vendégeket és résztvevőket, egyben emlékeztetve Szent Erzsébet ünnepére is. Ezután Soltész Miklós államtitkár mondott köszöntő beszédet, kiemelve a hely szellemének üzenetét, párhuzamot vonva Dobó István és Márton Áron századokon átívelő küzdelme és helytállása között. Őt követte a Prog-

rambizottság elnökének, Gaal Gergelynek megnyitó beszéde.

Gaal Gergelyt is hatalmába kerítette a hely szelleme, és az egri vitézek XVI. századi keresztény Európa védelmében folytatott küzdelméhez hasonlította Márton Áron XX. századi küzdelmét, amikor az Egri csillagok című musicalből idézett:

“Nézz ránk Európa,
Állj mellénk a harcban,
Érted is küzdünk,
Ha védjük a Magyar Hazát!
Bátor büszke nemzet,
Nagy tettekre termett,
Becsül majd érte
Minket a nagyvilág!”

Ezt követően Weiszer Attila plébános tartott előadást a templomépítő elődjének is nevezett Pásztor Ferenc dobóruszkai, később beregszászi püspöki helynök mártír plébánosról, aki a Gulagon hunyt el. A plébános párhuzamba állította mártírsorsú elődje csehszlovák állam által történt meghurcolását Márton Áron püspöknek a román állam részéről elszenvedett üldözéseivel. Pásztor Ferencet még a templomban lévő történelmi festményért – melyen Szent István ajánlja Magyarországot Szűz Máriának – is állam elleni összeesküvéssel vádolták a csehszlovák hatóságok.

Majd szentmise következett Pásztor Zoltán kassai püspöki helynök főcelebrálásával. Ünnepi szónok volt Lipcsák János miskolci plébános. A rendezvényen közreműködött a

Dobó István Gyermekkórus. Utána a résztvevők átmentek az egykori kántortanítói házhoz, amelyet felújítottak és Pásztor Ferenc emlékére elnevezve Soltész Miklós államtitkár és Pásztor Zoltán kassai püspöki helynök felavatta, illetve megáldotta. A résztvevők itt a frissen felavatott Pásztor Ferenc Közösségi Teremben megtekintették a Márton Áron-émlékiállítást.

Véget ért az Erdélyi János Emlékév

Népdalgalálával véget ért a Nagykapos és Vidéke Társulás által meghirdetett Erdélyi János Emlékév.

Írta: Leczo Zoltán
Új Szó, 2016. november 25.

Gabri Rudolf, a szervezet elnöke lapunknak elmondta, a jubileumi rendezvényeket a költő és néprajztudós híres művének, a Magyar népköltési gyűjtemény első megjelenésének 170. évfordulója alkalmából szervezték meg. Mivel a háromkötetes mű egyik része több mint 10 ezer Erdélyi által összegyűjtött magyar népmesét és mondát tartalmaz, egyértelmű volt, hogy mesemondó versenyt is tartanak. Dokumentumportált hoztak létre, melyen a társulás tulajdonában lévő összes Erdélyivel kapcsolatos anyagot – levelet, könyvet és fotót – elérhetővé tették a nyilvánosság számára. A Nemzetstratégiai Kutatóintézet társszervezésében megvalósuló rendezvények között kétnapos tudományos konferencia is szerepelt, melynek egyik napját Erdélyi szülővárosában, Nagykaposon, a másikat pedig Sárospatakon tartották, ahol

a néprajztudós 53 éves korában elhunyt.

Az Erdélyi János Vegyes Kar idén ünnepelte fennállásának 20. évfordulóját, ennek alkalmából kórustalálkozót tartottak. A helyi magyar közösségi házban található Erdélyi János-émlékszobát a nyár folyamán bővítették, a helyén kialakított emlékmúzeum ünnepélyes megnyitójára a múlt héten került sor. Az első Erdélyi János-ünnepséget egyébként még 1914-ben tartották Nagykaposon. Az 1814-ben született költő, filozófus és néprajzkutató tiszteletére. 1968-ban – Erdélyi halálának 100. évfordulója alkalmából – a református templom előtti parkban szobrot állítottak a költőnek, melyet később az ugyancsak a város szülőltjének nevét viselő magyar alapiskola kertjében helyeztek el. Gabri Rudolf tájékoztatása szerint hamarosan kötetet jelentetnek meg, mely – Demjén Kovács Erna szerkesztésében – egy, a mai kor emberei számára is érdekes és érthető formában közzétett válogatást tartalmaz Erdélyi néprajzi gyűjtéseiből.

A leleszi premontrei apátság története

a 2014. júniusi számban megkezdett könyv folytatása

Nátafalussy Kornél a Leleszen végzett oklevélkutató munkájának záróbeszámolójában említést tett a levéltár legrégebbi okmányáról, amelyet II. András király adott ki az ősi Brebiri-családnak. Ezen okiratot 1223-ban hátrányára írták, amely azonban az idő folyamán olvashatatlanná vált. A legrégebbi okmány, amelyről tudomásunk van, és amelyet a rendház tagjai állítottak ki 1271-ben, egy családi levéltárból került elő. Ezen adatok is azt bizonyítják, hogy Lelesz már a XIII. század elején elkezdte hiteleshelyi működését.

A XIII. és a XIV. század fordulójáról nincsen pontos adat arra vonatkozóan, hogy mekkora lehetett a konvent forgalma. Az Árpád-házi királyok idejéből 49 oklevél maradt csak meg. A legrégebbi pecsételési lajstrom alapján lehet elképzelésünk a rendház cancelláriájának a munkájáról. Eszerint 1355. december 13-tól 1356. április 16-ig összesen 117 oklevelet adtak ki. Ez a mennyiség a XIV–XV. században rohamosan növekedett. A XVI. században naponta átlagosan 4–5 oklevél kiadására került sor. Még vasárnap és ünnepnapokon is vettek fel bevallásokat, de a hétköznapokon folyó munka volt a jellemző. A megnövekedett forgalom jól szervezett, rendszeresen működő intézményt igényelt.

Minden rendházban, így Leleszen is a sekrestyében őrizték a levéltár anyagát, csak az újkorban került a sekrestye feletti helyiségbe az első emeletre. Itt őrizték a konvent egyházi kincseit és a pecsétet is. Kumorovitz a sekrestyét a torony lábában említette, amely vasajtóval volt ellátva. Ez az állítás megkérdőjelezhető, ha valóban ugyanarról a sekrestyéről beszélünk, tekintettel az aprócska helyiségre, amely nem alkalmas nagyobb ládák és szekrények befogadására (mivel az okleveleket szekrényekben és ládáknak őrizték).

A monostor saját birtokaira vonatkozó iratait máshol tárolták. Ennek ismeretében két levéltárat különböztetünk meg: az egyik a hiteleshelyi, a másik pedig a rendi.

A levéltár őrzésére nagy gondot fordítottak. Szükség esetén több rendtagot is kirendeltek a védelmére. A levéltárak a középkorban általában kincstárként is szolgáltak, így sokszor voltak kitéve a hatalmaskodók erőszakos pusztításának. Elég megemlítenem Pálóczy prépost halála után történt pótolhatatlan károkozást, vagy a sorozatos nagyúri támadásokat. Valószínűleg ezen tények vezethették Bacsikai Balázs prépostot 1453-ban, amikor Hunyadi János meghívására elhagyta Leleszt, hogy az okiratokat magával vigye.

Óvatossága ellenére az iratok egy része mégis odaveszett.

A mohácsi vész utáni zavaros időszak azt eredményezte, hogy a levéltár biztonsága végett a monostort megerősítették, de a szerzetesek alacsony létszáma miatt világi papokat is kénytelenek voltak alkalmazni. 1567-ben elnéptelenedett a rendház. A hiteleshelyi működést főpapokra bízták, azzal a kötelességgel, hogy elegendő számú képzett munkaerőről gondoskodjanak a problémamentes oklevélkiadás érdekében. Az 1605-ös szerencsi országgyűlés a levéltárat két nemes hiteles tag, egy jegyző és egy írnok gondjaira bízta, akik a hivatalos kiadványokat Bocskay fejedelem nevében bocsátották ki öt éven keresztül. Harbárdy László, akit 1610-ben leleszi préposttá választottak, visszaszerezte az országos levéltárat. 1620-ban a beszercei országgyűlés ismét kommandátorokra bízta, és a hiteleshelyi működtetéséhez négy konventtagot és egy jegyzőt nevezett ki. 1655-ben Somogyi Ferenc új pecsétet készített a monostor részére.

Mokchay András prépost a Thököly-féle felkelés idején a levéltárat a nagyobb biztonság érdekében Ungvárra szállította. Ott érte az iratokat az egyik legnagyobb veszteség,

ahol éppen menedéket kerestek. A várban elszállásolt német katonák nem voltak tisztában az értékes anyaggal, ezért ágyúk fojtására használták az iratokat. A pusztulástól végül is Bercsényi Miklós mentette meg, 1701-ben átadta a levéltári anyagot a prépostság kiküldött embereinek. Bercsényi iránti tiszteletből a megmaradt iratokat Bercsényi-aktáknak nevezték el.

Szerencsére a szabadságharc alatt a kurucok nem tettek kárt a levéltárakban, mert Rákóczi utasítást adott a hiteleshelyek megővésére. A szatmári békekötés 1711-ben a levéltárak számára is biztosította a zavartalan működést. Az országgyűlések is egyre gyakrabban foglalkoztak a levéltárak és hiteleshelyek ügyével. Az 1723. évi 45. törvénycikkely már egy országos levéltár felállítását tervezte, és biztosította a működési állapotok javítását is. A helytartótanács 1730-as rendelete meghatározta, hogy a konventek biztosítsák a törvény által előírt személyzetet a hiteleshelyi működtetéshez. Sőt, utasították a prépostot, hogy magyarul tudó egyéneket is alkalmazzanak a környék lakossága érdekében. Az 1741-es törvény 25. cikkelye szintén megerősítette a helytartótanács előbb említett rendeletét.

folytatjuk

Január 2017

						1	
2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	
16	17	18	19	20	21	22	
23	24	25	26	27	28	29	
30	31						

Február 2017

			1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	
13	14	15	16	17	18	19	
20	21	22	23	24	25	26	
27	28						

Március 2017

			1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	
13	14	15	16	17	18	19	
20	21	22	23	24	25	26	
27	28	29	30	31			

Április 2017

						1	2
3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	
17	18	19	20	21	22	23	
24	25	26	27	28	29	30	

Május 2017

						1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14						
15	16	17	18	19	20	21						
22	23	24	25	26	27	28						
29	30	31										

Június 2017

						1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11			
12	13	14	15	16	17	18			
19	20	21	22	23	24	25			
26	27	28	29	30					

Július 2017

						1	2
3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	
17	18	19	20	21	22	23	
24	25	26	27	28	29	30	
31							

Augusztus 2017

						1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13					
14	15	16	17	18	19	20					
21	22	23	24	25	26	27					
28	29	30	31								

Szeptember 2017

						1	2	3
4	5	6	7	8	9	10		
11	12	13	14	15	16	17		
18	19	20	21	22	23	24		
25	26	27	28	29	30			

Október 2017

						1	
2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	
16	17	18	19	20	21	22	
23	24	25	26	27	28	29	
30	31						

November 2017

						1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12				
13	14	15	16	17	18	19				
20	21	22	23	24	25	26				
27	28	29	30							

December 2017

						1	2	3
4	5	6	7	8	9	10		
11	12	13	14	15	16	17		
18	19	20	21	22	23	24		
25	26	27	28	29	30	31		